

Kainuun hyvinvointialue
Sotkamontie 13, Hallintotalo H,
87300 Kajaani
jukka.lindberg@kainuu.fi
+358 40 5950631

LAUSUNTO

04.10.2022

Asia: Kainuun hyvinvointialueen lausunto Hallituksen esityksestä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Kainuun hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta saada lausua rahoituslain muutoksesta. Toteamme samalla tyytyväisyydellä, että lausuntoaikaa tärkeälle asialle on riittävästi sekä lausujilla on käytössään materiaali, johon hallituksen esityksessä viitataan.

Kainuun hyvinvointialue katsoo YO-sairaalisän perustelluksi kattamaan rahoitusvajetta YO-sairaaloita ylläpitäville hyvinvointialueille, mutta ehdottaa toteutusmallia, jossa lisä rahoitetaan hyvinvointialueiden perusrahoituksen ulkopuolelta. Hyvinvointialueiden aloittava rahoitus vuodelle 2023 on jo lähtökohtaisesti alimittainen, eikä tilannetta tule edelleen heikentää kohdentamalla rahoitusta sen sisältä.

Hallituksen esitystä soveltuvampi toteutusmalli muodostuisi esimerkiksi korottamalla valtion tutkimus- ja koulutuskorvauksia vastaamaan nykyisiä kustannuksia. Rahoituksen tason tulee olla lain taustatöissä esitetyllä tasolla (116 M€ vuoden 2022 tasossa).

Korkeammat kustannukset tulee korvata suoraan yo-sairaaloiden hyvinvointialueille

On ilmeistä, että YO-sairaalan sisältävillä hyvinvointialueilla on 8,9 % korkeammat kustannukset. Yliopistosairaaloiden perusrahoitus, asiakasmaksutulot, valtion tutkimus- ja koulutuskorvauksien tai tulevien YTA-alueiden sopimukseen perustuvia korvaukset eivät riitä kattamaan näitä kustannuksia.

Muutettu rahoitusmalli parantaisi tutkimuksen ja koulutuksen rahoituksen ohjaavuutta, kohdentumista ja kannustavuutta. Hallituksen esityksestä puuttuvat arviot YO-sairaaloiden erityistehtävien vaihtoehtoisista rahoitustavoista, jotka voisivat olla yleistä YO-sairaalaisää kannustavampia, tehokkaampia ja kohdentuvampia (ks. Pitkälä, Nevala ja Uittamo 2022: raportti suosituksista valtion koulutuskorvausten kohdistumisesta).

Myös muiden hyvinvointialueiden osalta toiminnan aloittavan rahoituksen taso ei ole realistisella tasolla nykyiseen palveluiden järjestämisveloitteeseen nähden. Hallituksen esitykseen sisältyvä ratkaisu rahoittaa YO-sairaalisää olemassa olevaa rahoitusta uudelleen kohentamalla on lähtökohtaisesti epäonnistunut. Malli ei ratkaise yhdeksän YO-sairaalaan ylläpitävien hyvinvointialueiden rahoitusvajetta kuin osittain, mutta samalla esitetty malli upottaa muut kaksitoista ei-YO-sairaalan sisältävää hyvinvointialuetta yhä syvemmälle alirahoituksen kriisiin.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallin puutteet tulee korjata

Kainuun hyvinvointialue toteaa lausuntonaan, että tässä yhteydessä YO-sairaalisää ajankohtaisempaa on pikaisesti korjata rahoituslain sisältävät rahoitusmallin valuviat. Nämä ovat jo käynnistämisvuotena ajamassa pääosan hyvinvointialueista rahoituskriisiin, joka ei ole alueiden, eikä valtion kannalta tavoiteltavaa.

Yliopistosairaaloiden korkeammat kustannukset sisältyvät niitä tällä hetkellä ylläpitävien kuntien rahoitukseen ja näin ollen myös ylläpitävien hyvinvointialueiden käynnistyvän rahoituksen pohjaan. YO-sairaalisää on ehdotettu otettavaksi käyttöön 2024 lähtien, jota on pidettävä siirtymätasaukseen nähden varsin etupainotteisena ratkaisuna verrattuna

tarvepohjaisen rahoituksen siirtymäaikaan. Mikäli YO-sairaalisä rahoitettaisiin hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksen sisältä, olisi oikeudenmukainen ratkaisu ottaa rahoitustekijä käyttöön siirtymäkauden keskellä 2025 tai 2026.

On lisäksi ilmeistä, että tarvepohjaista rahoitusmallia olisi syytä kehittää Häkkinen ym. 2022 työpaperissa tehtyjen ehdotusten pohjalta ottamalla ainakin palkkatekijä ja tyydyttämätön palvelutarve mukaan rahoituksen pohjana oleviin tarvetekijöihin sekä arvioida syrjäisyyden painon nostamista rahoitustekijänä.